

Classroom Teachers' Views on Out-Of-School Learning Environments In Science Teaching

Burak Güveri^a, Ahmet Turan Orhan^{1b*}

¹ Department of Basic Education, Faculty of Education, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 16/08/2024

Accepted: 18/11/2024

ABSTRACT

The aim of this study was to explore the views of classroom teachers on out-of-school learning environments. The study used a phenomenological design, a qualitative method. The study group of the research consists of 20 classroom teachers working in public primary schools in one province of Central Anatolia region in the academic year 2022-2023, who were selected based on maximum diversity. MAXQDA 2018 software was used to analyze the data obtained from the study. According to the results of the study, it was observed that classroom teachers mostly mentioned the places where out-of-school learning environments take place when defining out-of-school learning and mostly used the responses of museum and library in these definitions. Classroom teachers stated that they benefit more from traditional methods and techniques such as question-answer when using out-of-school learning environments. Most of the classroom teachers emphasized that in-service or post-service training is almost non-existent and that the training that is provided is ineffective because it is theoretical and not face-to-face. According to the classroom teachers, although the use of out-of-school learning environments offers great benefits in science learning, they expressed the difficulties they experienced in practice as financial issues, transport, control of pupils and the safety factor. When considering the results of the research, it is recommended that more emphasis be placed on application-oriented courses for educational activities in out-of-school learning environments and on in-service courses for out-of-school learning environments in faculties of education.

Keywords: Classroom teacher, classroom education, out-of-school learning

Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Görüşleri

Süreç

Geliş: 16/08/2024

Kabul: 18/11/2024

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Öz

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel bir yöntem olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilin resmi ilkokullarında görev yapan ve maksimum çeşitlilik esasına göre seçilen 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde MAXQDA 2018 yazılım programı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenmeyi tanımlarken daha çok okul dışı öğrenme ortamlarının gerçekleştiği yerlerden bahsettikleri ve bu tanımlarda en çok müze ile kütüphane yanıtlarını kullandıkları görülmüştür. Sınıf öğretmenleri okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken soru-cevap gibi geleneksel yöntem ve tekniklerden daha fazla yararlandıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerin büyük bir bölümü hizmet içi veya hizmet sonrası eğitimlerin yok denecek kadar az olduğu aynı zamanda verilen eğitimlerin teorik kalması ve yüz yüze gerçekleşmemesi gibi nedenlerle etkisiz olduğu vurgusunda bulunmuşlardır. Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılması fen bilimlerinin öğreniminde büyük fayda sağlarken uygulamada yaşadıkları zorlukları maddi konular, ulaşım, öğrencilerin kontrolü ve güvenlik faktörü olarak ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçları incelendiğinde eğitim fakültelerinde okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleşen eğitim öğretim faaliyetlerine dönük uygulama ağırlıklı derslere ve okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik hizmet içi kurslara daha fazla ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, sınıf eğitimi, okul dışı öğrenme.

^a burak_guveri@hotmail.com

^{1b} <https://orcid.org/0000-0001-6801-4730>

^b aturhanorhan@cumhuriyet.edu.tr

^{1b} <https://orcid.org/0000-0001-9613-3761>

How to Cite: Güveri, B, Orhan, AT, (2024). Classroom Teachers' Views on Out-Of-School Learning Environments In Science Teaching, *CUJOSS*, 48(2): 179-188

Giriş

Öğrenme, özellikle eğitimcilerin üzerinde durduğu ve sürekli olarak incelenen bir kavramdır. Okul içi öğrenme kavramının yanında okul dışı öğrenme kavramı da öğrenme için güçlü bir araç olarak görülmektedir (Marchant vd., 2019). Okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen eğitim ile okuldaki eğitimi zenginleştirilmiş ve desteklenmiş olur (Laçın Şimşek, 2020). Okul dışı öğrenme, öğrencilere öğrenme ve keşfetme fırsatları veren ve sınıf ortamlarının dışında gerçekleşen planlı eğitim faaliyetlerini kapsar (Bilir, 2007; Janiuk, 2013; Metin vd., 2022).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yapılan tanıma (2019) göre ise okul dışı öğrenme ortamı “Eğitim/öğretim programları kapsamında yer alan konu ve kazanımlar doğrultusunda öğrencilerin kendi bölgelerinin üretim, kültür, sanat ve coğrafi kapasitesini keşfetmesine; bitki ve hayvan türlerini, yöresel özelliklerini, oyun ve folklorunu tanımasına; derslerle bütünleşik veya ders dışı etkinlik olarak yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine imkân sağlamak amacıyla eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği yerler” olarak ifade edilmektedir.

Okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin gelişmesine önemli katkılar sağlar (Şen, 2019). Özellikle çocuklar için soyut olarak görülen ve gelecek dünya ile ilişkilendirmekte güçlük çekilen fen konularının öğrenilmesinde okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanılabilir. Güncel 2024 fen bilimleri dersi öğretim programı okul dışı öğrenme ortamlarının daha rahat kullanılabilmesi açısından bahar aylarına denk gelen son üniteleri sürdürülebilirlik ve çevre konularını ele almakla beraber okul içi öğrenme-öğretme uygulamalarının yanında okul dışı öğrenme ortamlarında (bilim ve sanat merkezleri, müzeler, planetaryumlar vb.) düzenlenmesine vurgu yapmıştır (MEB, 2024). Okul dışı öğrenme, fen eğitiminde giderek daha önemli bir rol oynamaktadır (Janiuk, 2013).

Birçok araştırmada okul dışı öğrenme ortamlarının fen eğitimindeki faydalarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin akademik başarılarını artırması (Durukan vd., 2022; Küçük ve Yıldırım, 2021; Özcan ve Kara, 2024; Ünlütürk ve Bakioğlu, 2024), ilgilerini geliştirmesi (Durukan vd., 2022; Janiuk, 2013; Orhan Özen vd., 2023), bilimsel süreç becerilerini geliştirmesi (Erten ve Taşçı, 2016; Şimşek ve Hamzaoğlu, 2020), algılarını geliştirmesi (Özcan ve Kara, 2024), bilimin doğası anlayışlarını geliştirmesi (Tafracı ve Aydın, 2023) ve motivasyonlarını artırması (Orhan Özen vd., 2023) gibi önemli vurguların yapıldığı görülmektedir.

Türkiye’de fen eğitiminde sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik çalışmaların az sayıda olduğu söylenebilir (Ay vd., 2015; Demir ve Çetin, 2022; Erdoğan, 2023; Fırat Durdukoca, 2023; Selanik-Ay ve Erbasan, 2016; Sözer ve Oral, 2016).

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın alt problemleri şunlardır:

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik tanımları nasıldır?

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik yeterlik algıları nasıldır?

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken uyguladığı yöntem ve teknikler nelerdir?

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin almış oldukları eğitimlerin etkililiği nasıldır?

Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamlarının fen bilimleri dersine sağladığı avantajlar nelerdir?

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamını kullanırken yaşadığı zorluklar nelerdir?

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersinde okul dışı öğrenme uygulamalarını değerlendirirken kullandıkları yöntem ve teknikler nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmanın modeli nitel araştırma yaklaşımı içerisinde bulunan fenomenoloji yöntemidir. Fenomenoloji (olgubilim) deseni, gündelik yaşantıda farkındalığımızın olduğu ancak ayrıntılı ve derinlemesine bir fikre sahip olmadığımız olgulara bakar ve bireye tümüyle yabancı gelmeyen bu olguların detaylı bir biçimde araştırılması noktasında kullanılır (Creswell, 2017; Creswell, 2009). Fenomenoloji, bireye tam anlamıyla yabancı gelmeyen ancak anlamını tam şekilde bilmediği olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Çalışma Grubu

Çalışmaya dâhil olacak sınıf öğretmenlerinin seçilmesinde ilk önce gönüllülük esas alınmış olup çalışma grubu amaçlı

örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenmiştir. Maksimum çeşitliliği sağlamak amacı ile cinsiyet, eğitim düzeyi, görev yeri ve mesleki yıl açısından farklılaşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Kullanılan bu yöntemin amacı problemin ayrı yönlerini göstermek ve çeşitlilik arz eden durumlar arasında benzer ortak yönlerin olup olmadığını tespit etmeye çalışmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmanın katılımcıları İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilin merkez ilkokullarında, ilçe merkezlerindeki ilkokullarda ve köylerdeki ilkokullarda çalışan toplamda 20 sınıf öğretmeniştir.

Çalışma grubunu oluşturan 20 sınıf öğretmene ait demografik bilgiler Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1: Araştırmanın Katılımcılarına İlişkin Bilgiler
Table 1. Information on Participants in the Study

Değişken		Frekans
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	9
Eğitim Düzeyi	Lisans	16
	Yüksek Lisans	4
Görev Yeri	İl	10
	İlçe	4
Mesleki Yıl	Köy	6
	0-5 Yıl	7
	6-10 Yıl	4
	11-15 Yıl	3
	16-20 Yıl	3
	21 ve Üzeri Yıl	3

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen okul dışı öğrenmeye yönelik yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel verilerin çözümlenmesinde ise MAXQDA 2018 yazılım programı kullanılmıştır. Araştırmada çeşitli tema ve kodlar oluşturularak içerik analizi yapılmıştır.

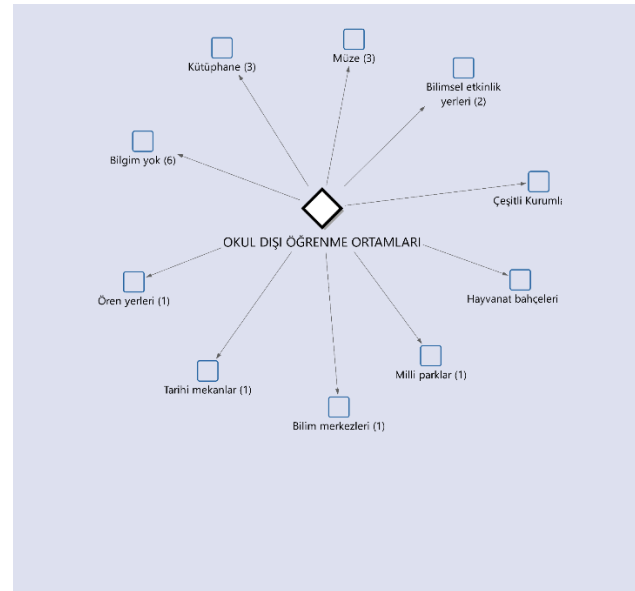
Bulgular

Araştırma kapsamında okul dışı öğrenme ortamıyla ilgili "Öğretmenlerin Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamları, Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yeterlik Durumları, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamların Kullanırken Uyguladığı Yöntem ve Teknikler, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Almış Oldukları Hizmet İçi ve Hizmet Dışı Eğitim, Seminer ve Kursların Yeterliliği, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamların Kullanırken Uyguladığı Yöntem ve Teknikler, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Almış Oldukları Eğitimlerin Yeterliliği, Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Fen Bilimleri Dersine

Sağladığı Avantajlar, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamını Kullanırken Yaşadığı Zorluklar, Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarını Kullandıktan Sonra Öğrencilere Yapmış Olduğu Değerlendirmeye İlişkin Yöntem ve Teknikler" şeklinde temalar oluşturulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamları Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamları temasına ilişkin hayvanat bahçeleri, kütüphane, çeşitli kurumlar, ören yerleri, bilimsel etkinlikler, müze, tarihi mekân, milli parklar, bilim merkezleri ve bilgin yok kodları oluşturulmuştur. Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamları temasına yönelik kodlar Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamları
Figure 1. Out-of-School Learning Environments According to Classroom Teachers

Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamları temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

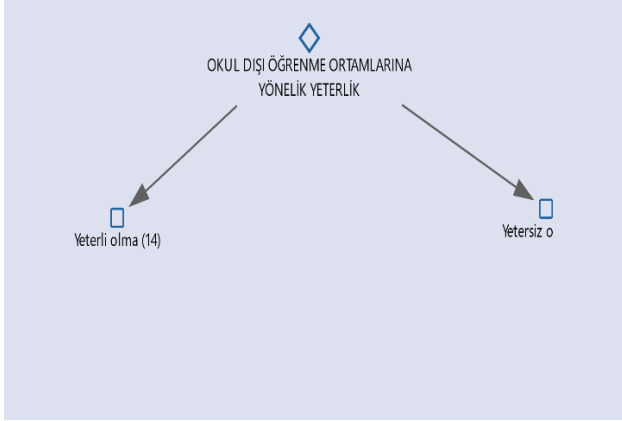
Ö1: Okul dışı öğrenme ortamının, sadece sınıfta değil de okul harici yerlerde örneğin bahçe, müze, bilim merkezleri vb. yerlerde yapılan öğrenmeler olduğunu düşünüyorum.

Ö2: Okul dışı öğrenme ortamları olarak okulda işlenen derslerin amacına uygun olarak ziyaret edebileceğimiz geziler, müzeler, tarihi mekanlar yeri gelir bağ bahçe veya tarlalar aklımıza gelebilir.

Ö12: Türk eğitim sisteminde pek yerini bulamamış bir kavram olarak düşünüyorum. Aklıma milli park gezileri kütüphane ziyaretleri geliyor.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yeterlik İnancı Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yeterlik inancı temasında “yeterli değilim” ve “yeterliyim” kodları oluşturulmuş ve Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yeterlik İnancı
Figure 2. Classroom Teachers' Efficacy Beliefs Regarding Out-of-School Learning Environments

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yeterlik inancı temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö2: ODÖ ortamlarında hazırlık /planlama uygulama ve değerlendirme aşamalarında tamamen yeterliyim diyemem. Çünkü öğrencileri okulun dışına çıkarırken planlamayı çok iyi yapmak gerekiyor ve birçok olasılığı ve riskleri hesap etmek gerekiyor. Ayrıca okul dışı öğrenme ortamlarında öğrenci ne yapacağına ne öğreneceğine niçin oraya gideceğine iyi güdülenmesi gerekiyor ve sonuçta da iyi bir değerlendirme gerekiyor.

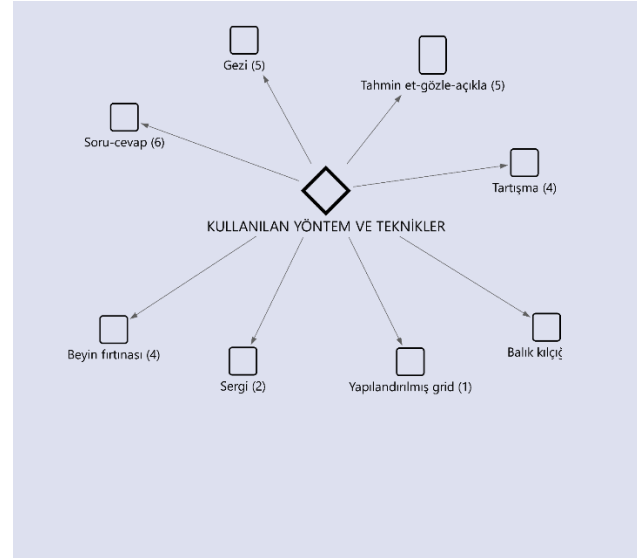
Ö7: Şartlar dahilinde gerekli çalışmaları yapmaktayım. Planlama hazırlık ön çalışmaları yaparak uygulama metot ve tekniklerini teorik olarak hazırlarım, uygulama anında şartlara göre metot değişikliğine giderim. Kendimi yeterli buluyorum.

Ö10: Çok fazla yeterliğim olduğunu düşünmüyorum çünkü fazla kullanma imkânı bulamadım. Pratiğe sahip değilim.

Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarını Kullanırken Uyguladığı Yöntem ve Teknikler Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken uyguladığı yöntem ve teknikler temasına ilişkin beyin fırtınası, balık kılıçığı, yapılandırılmış grid, tartışma, tahmin et-gözle-açıkla, sergi,

gezi, soru- cevap kodları oluşturulmuştur. Bu temaya ilişkin kodlar Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3: Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarını Kullanırken Uyguladığı Yöntem ve Teknikler

Figure 3. Methods and Techniques Applied by Classroom Teachers in Using Out-of-School Learning Environments in Science Teaching

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken uyguladığı yöntem ve teknikler temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö12: Gezi yöntemi olabilir, soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası olabilir.

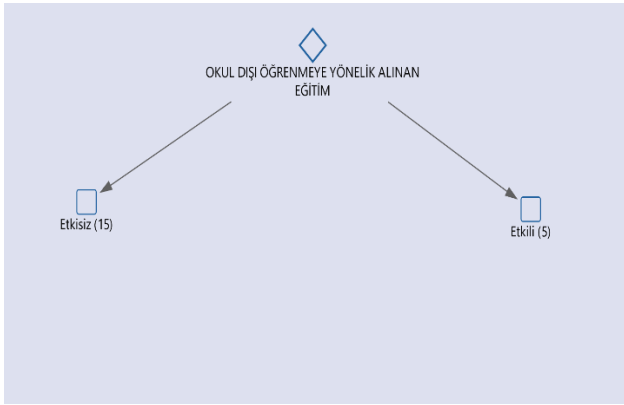
Ö13: Yaşadıklarını gördüklerini deneyimlediklerini anı olarak yazmalarını, kompozisyon yazmalarını isterim.

Ö20: Akıllı tahtayı kullanarak, yapılandırılmış grid kullanımım.

Ö9: Gezi yöntemini kullanım ve gözlem yapıp incelemelerde bulunurum, değerlendirme aşamasında tartışma tekniğini uyguladım.

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Almış Oldukları Eğitimlerin Etkililiği Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin almış oldukları eğitimlerin etkililiği hakkındaki görüşleri temasına ilişkin “etkili değil, etkili olduğunu düşünüyorum” kodları oluşturulmuş ve Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4: Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Almış Oldukları Eğitimlerin Etkliliği
Figure 4. The Effectiveness of the Training Received by Classroom Teachers on Out-of-School Learning Environments

Sınıf Öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin almış oldukları eğitimlerin etkililiği hakkındaki görüşleri temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

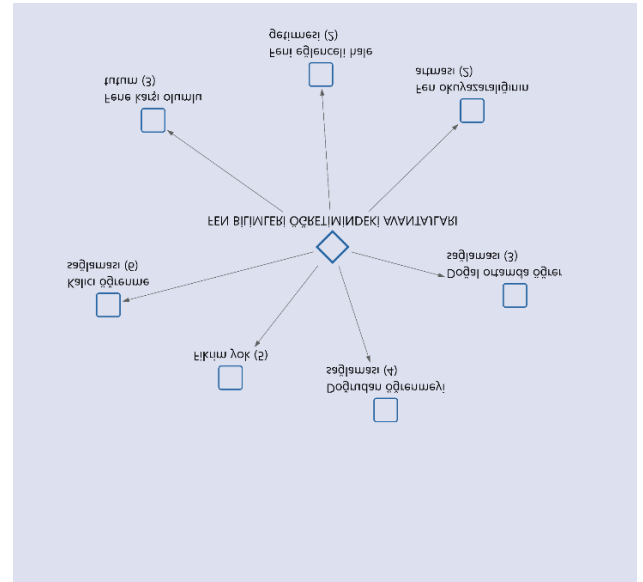
Ö1: Okul dışı öğrenme ile ilgili hizmet öncesi veya hizmet içi eğitimlerinin eğitimi yapacak öğretmenler açısından faydalı olacağı düşüncesindeyim. Bu sayede okul dışı öğrenme ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olunacağı ve okul dışı öğrenme ile ilgili yapılacak olan planlamaların daha iyi ve etkili olacağını düşünüyorum.

Ö9: Teorik olarak kaldığı için yararlı olmadığını bundan dolayı da etkili olmadığını düşünüyorum.
Ö14: Çok soyut ve teorik kalıyor. Uygulama yönü eksik kaldığından bence etkili olmadığını düşünüyorum.

Ö17: Ülkemizdeki seminerler video ders şeklinde olduğu için etkili olduğunu düşünmüyorum. Üniversitedeki Toplum Hizmet dersi faydalıydı ancak o dönemde faydalı oldu ve bitti. Sürekliliği yok.

Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Fen Bilimleri Dersine Sağladığı Avantajlar Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamlarının fen bilimleri dersine sağladığı avantajlar temasına ilişkin “daha kalıcı öğrenme sağlama, doğal ortamda öğrenme sağlama, doğrudan öğrenmeyi sağlama, dersi daha eğlenceli kılması, fen bilimlerine karşı olumlu tutum, fen okuryazarlığı artar, fikrim yok” kodları oluşturulmuştur. Bu temaya yönelik bulgular Şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5: Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Fen Bilimleri Dersine Sağladığı Avantajlar
Figure 5. Advantages of Out-of-School Learning Environments in Science Classes According to Classroom Teachers

Sınıf öğretmenlerine göre okul dışı öğrenme ortamlarının fen bilimleri dersine sağladığı avantajlar temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

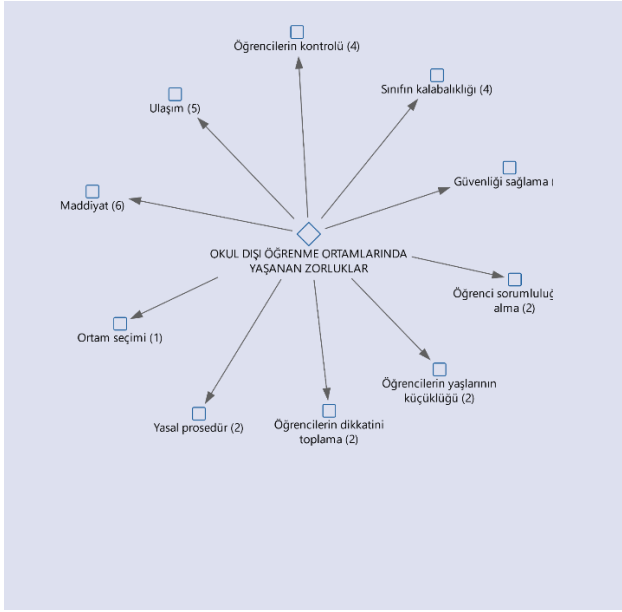
Ö20: Fen Bilimleri öğretimi demek hayatın kendisi demek hayatı yerinde öğrenen çocuğun bilgileri daha kalıcı olur.

Ö1: Fen bilimleri dersinin konularının daha çok yaşadığımız hayatın içerisinde olması sebebiyle bu dersin sadece sınıfta değil de okul dışı ortamlarda da eğlenceli bir şekilde işlenebileceğini düşünüyorum bu durum da fen bilimleri dersinin okul dışında da yapılabilmesi yönünden avantaj sağlamaktadır.

Ö12: Sesler konusunu örnek verirsek doğal ve yapay sesler konusunda çıktığımız bir tabiat gezisinde harika bir şekilde uygulayabileceğimizi düşünüyorum. Birebir deneyimle yaparak yaşayarak doğrudan öğrenme sağlar.

Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamını Kullanırken Yaşadığı Zorluklar Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamını kullanırken yaşadığı zorluklar temasına ilişkin “öğrencilerin kontrolü, sınıfın kalabalık olması, küçük yaş grubunun olması, öğrencilerin sorumluluğunu alma, ortam seçimi, güvenliği sağlamak, maddiyat, öğrencilerin dikkatini toplama ulaşım, yasal prosedür, öğrencilerin kontrolü” kodları oluşturulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamını kullanırken yaşadığı zorluklar temasına ilişkin kodlar Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6: Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamını Kullanırken Yaşadığı Zorluklar

Figure 6. Difficulties Experienced by Classroom Teachers in Using Out-of-School Learning Environments

Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamını kullanırken yaşadığı zorluklar temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

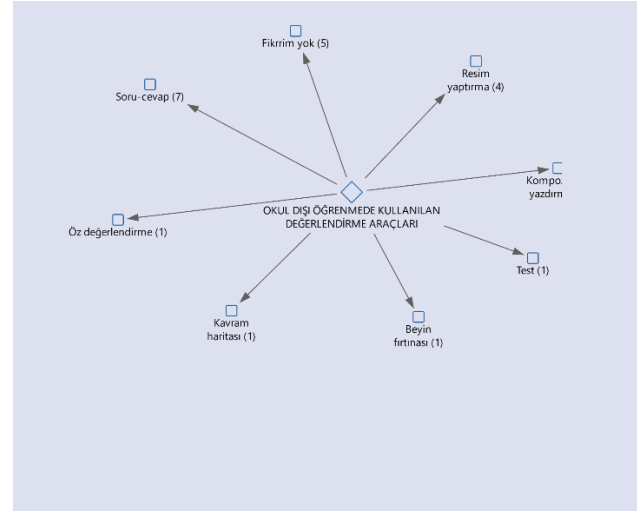
Ö4: Gidilen yerlerin öğrencilerle sorun yaşanmayacak olan yerler olmasına dikkat edilmeli. Maddi imkanlar önemli bir sorun.

Ö10: Yasal izinleri almada sıkıntı yaşıyor, ekonomik olarak gezi için otobüs ayarlamada ekonomik sorunlar ve güvenlik sorunlarını sayabiliriz.

Ö15: Küçük yaş grubundaki öğrencilerin kontrolü oldukça zordur. Öğrenme ortamının çocuklar için uygun olup olmadığı kontrol edilmeli, varsa tehlike oluşturabilecek durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Değerlendirme Aşamasına İlişkin Kullanılan Yöntem ve Teknikler Temasına Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarında değerlendirme aşamasında kullanılan yöntem ve teknikler temasına ilişkin “kompozisyon, resim yaptırma, soru-cevap, test, beyin fırtınası, kavram haritaları, öz değerlendirme formu ve fikrim yok” kodları oluşturulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarında değerlendirme aşamasında ilişkin kullanılan yöntem ve teknikler temasına ilişkin kodlar Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7: Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Değerlendirme Aşamasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Figure 7. Methods and Techniques Used in the Evaluation Phase of Classroom Teachers’ Science Teaching in Out-of-School Learning Environments

Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarında değerlendirme aşamasında kullanılan yöntem ve teknikler temasına ilişkin oluşturulan kodlara kaynaklık eden örnek alıntı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö5: Hangi çıkarımlarda bulunduğumuzu, en çok hangi durumun etkisinde kaldığımızı soru-cevap yöntemiyle değerlendiririz. Okul dışı öğrenme ile ilgili bilgi birikimimizde neler değişti sorusunun cevabını ararız.

Ö13: Yaşadıklarını gördüklerini anı olarak yazmalarını, kompozisyon yazmalarını isterim.

Ö18: Çocukları konuştururum. Anlattıklarını yazıya dökmelerini, özetlemelerini isterim. Evde herhangi birine anlatmasını ya da resmini çizmesini isterim.

Ö-19: Soru cevap ve beyin fırtınası tekniklerini kullanırım.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenleri “Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamları” temasına yönelik öğretmenlerinin okul dışı öğrenmeyi tanımlarken daha çok okul dışı öğrenme ortamlarının gerçekleştiği yerlerden bahsettikleri ve bu tanımlarda en çok müze ile kütüphane yanıtlarını kullandıkları görülmüştür. Benzer şekilde Kubat (2018) yaptığı araştırmada katılımcılar okul dışı öğrenme ortamı olarak en çok müzeleri bildiklerini vurgulamıştır. Sınıf

öğretmenlerinin verdikleri yanıtlarda okul dışı öğrenmeye yönelik anlamsal ve kavramsal ifadelerin yer almaması ve verilen yanıtlar arasında en fazla “bilgim yok” cevabının olması okul dışı öğrenme kavramı hakkında vurgulanması gereken bir diğer sonuçtur.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerine “Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken uyguladığı yöntem ve teknikler” temasına ilişkin yöneltilen soruya en fazla “soru-cevap” yanıtının vermeleri, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken geleneksel öğretmen anlayışına hâkim oldukları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Yıldız (2022) araştırmasında öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanırken geleneksel öğretmen mantalitesinin sonucu olan genellikle soru-cevap tekniğinin kullanıldığını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerine “Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin almış oldukları eğitimlerin etkililiği hakkındaki görüşleri” temasına ilişkin yöneltilen soruya verdikleri cevaplarda, öğretmenlerin büyük bir bölümü eğitimlerin yok denecek kadar az olduğu ve bunun yanında verilen eğitimlerin de teorik kalması, yüz yüze gerçekleşmemesinden kaynaklı etkisiz olduğu düşüncesine hâkim oldukları görülmüştür. Tekin ve Ayaş (2002), aktif görev yapan öğretmenlerden bazılarının verilen hizmet içi kurslarla alakalı pozitif düşünceye sahip olduklarını ve güncel yaklaşımları içine alan kurslara ihtiyaç olduğu sonucunu gün yüzüne çıkarmışlardır. Sezgin ve Koşar (2014) yaptıkları çalışmalarında, öğretmenlerle mesleki gelişimlerine yönelik çalışma ortamlarında öğretmenlerle koordineli olarak yapılan çalışmaların az sayıda olduğunu belirlemişler ve okul idarecileri ile öğretmenlere sosyal ve mesleki gelişimlerinde mentorluk faaliyetinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Önen ve diğerlerine (2010) göre, hizmet içi eğitimin bir amacı da öğretmenlerin performansını, mesleki uzmanlık bilgisini, bireysel ya da genel eğitimini ilerletmek, tecrübe dünyasını genişletmektir; bu koşula ulaşıldığında, öğrencilere amaçlanan özellikler aktırılabilir. BİLMER mesleki gelişim modeli, olması gereken pedagojik eğitimi öğretmenlere vererek okul dışı öğrenme ortamlarının etkili olarak kullanılması noktasında fayda sağlamaktadır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerine “Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Fen Bilimleri Dersine Sağladığı Avantajlar” temasına ilişkin öğretmenlere yöneltilen soruya verdikleri cevaplarda büyük bir kısmının öğrencilerin yaparak

yaşayarak öğrenmesinden kaynaklı daha kalıcı öğrenme sağlaması ve doğrudan öğrenmeyi sağlaması yönünde cevaplar verdiği görülmektedir.

Benzer şekilde Ay ve diğerleri (2015) yaptıkları çalışmada; fen eğitiminde okul dışı öğrenme ortamlarının son derece etkili olduğu, öğretmenlerin sahiplendiği rolün sınıftaki rolünden ayrı olduğu, öğrencilerin kalıcı izli öğrenmeler gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Okul dışı öğrenme etkinliklerinin, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırdığı, sosyalleşmelerini sağladığı, akademik durumlarına pozitif etki sağladığı, özgüven duygularını artırdığı, günlük hayatla bağlantılı olmalarına imkân tanıdığı, hızlı öğrenmeleri sağladığı, muhakeme ve gözlem becerilerinde artış sağladığı, hayal güçlerini geliştirdiği ve haz alarak öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenme sürecinde öğrencilerin aktif şekilde, yaparak yaşayarak öğrenmelerini gerçekleştirmesiyle en kalıcı öğrenmelerini gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenme, yalnızca belli bir alan içerisinde, okul binalarında değil hayatın içerisinde her ortamda gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirdiği okul dışı öğrenme ortamları, öğrenilenleri pekiştirerek kalıcı izli hale getiren ortamlar olduğu ifade edilebilir (Laçın Şimşek, 2020). Fen eğitiminde, okul dışı öğrenme ortamları öğrencilere gözlem yapma, veri toplama, sonuca ulaşma, yorum yapma becerisi kazanma, öğrenilenlerle ilişki kurma gibi becerilere katkı sağlamaktadır (Büyükhahin, 2017).

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerine “Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamını Kullanırken Yaşadığı Zorluklar” temasına ilişkin yöneltilen soruda öğretmenlerin birçoğunun okul dışı öğrenmede en büyük zorluk olarak sırasıyla maddiyat, ulaşım, öğrencilerin kontrolü olduğu noktasında cevaplar verdikleri görülmektedir. Diğer verilen cevaplar arasında güvenlik faktörü ve sınıfların kalabalık olması faktörünün de önemli yer tuttuğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Arabacı ve Akgül (2020) yaptıkları çalışma da öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarının gerçekleştirilmesinin olumsuz yönleri olarak düşündükleri nedenler; çok vakit alması ve maddi sebepler ile öğrencilerin kontrolünde zorluk olarak belirtmişlerdir. Tatar ve Bağrıyanık (2012) öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanmada sorun olarak güvenlik kaygısına sahip olduklarını, imkanların kısıtlı olduğunu, Thomas (2010) ise öğretmenlerin, okul dışı öğrenme ortamında çocuk gruplarını kontrol etmekte sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılım gösteren sınıf öğretmenlerine “Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarını

Kullandıktan Sonra Öğrencilere Yapmış Olduğu Değerlendirmeye İlişkin Yöntem ve Teknikler” temasına ilişkin öğretmenlere yöneltilen soruya verilen cevaplar arasında en yüksek frekansa soru-cevap şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin değerlendirme sürecinde klasik yöntemleri daha fazla tercih ettikleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Soru-cevap yanıtından farklı olarak fikrim yok ve resim yaptırma cevaplarının verildiği tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu durum öğretmenlerde okul dışı öğrenmenin değerlendirme sürecine ilişkin bilgi düzeylerinde eksiklik olduğu sonucu göstermektedir.

Buna yakın sonuçları Yıldız (2022) okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma durumlarının değerlendirilmesi adlı çalışmasında öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmelerde öğretmenlerin okul dışı öğrenmeyi kullanırken planlama, uygulama, değerlendirme basamaklarında geliştirmek adına büyük bir kısmının herhangi bir eylemde, çalışmada bulunmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Karamustafaoğlu ve diğerleri (2018) okul öncesi eğitimde informal öğrenme ortamlarına yönelik öğretmen görüşleri adlı çalışmasında, okul öncesi öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarında değerlendirme basamağında çocuklara resim yaptırdıkları, onlarla karşılıklı muhabbet ettikleri, drama uygulamalarını öğrencilerle gerçekleştirdiklerini ve bazı zamanda video seyrettirdiklerini tespit etmişlerdir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde eğitim fakültelerinde okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleşen eğitim öğretim faaliyetlerine dönük uygulama ağırlıklı derslere ve okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik hizmet içi kurslara daha fazla ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Extended Summary

Out-of-school learning environments contribute significantly to the development of students' cognitive, affective and psychomotor skills (Şen, 2019). Out-of-school learning environments can be used for learning science subjects, which are considered abstract by children and which they find difficult to relate to the real world. The current 2024 science curriculum emphasizes the use of out-of-school learning environments (science and art centers, museums, planetariums, etc.) in addition to in-school learning and teaching practices (MoNE, 2024). Out-of-school learning is playing an increasingly important role in science education (Janiuk, 2013).

Many studies show the benefits of out-of-school learning environments in science education. They increase students' academic achievement (Durukan et al., 2022;

Küçük & Yıldırım, 2021; Özcan & Kara, 2024; Ünlütürk & Bakioğlu, 2024), improve their interest (Durukan et al, 2022; Janiuk, 2013; Orhan Özen et al., 2023), develop their scientific process skills (Erten & Taşçı, 2016; Şimşek & Hamzaoğlu, 2020), improve their perceptions (Özcan & Kara, 2024), develop their understanding of the nature of science (Tafracı & Aydın, 2023), and increase their motivation (Orhan Özen et al., 2023).

It can be said that there are few studies on out-of-school learning environments of classroom teachers in science education in Turkey (Ay et al., 2015; Demir & Çetin, 2022; Erdoğan, 2023; Fırat Durdukoca, 2023; Selanik-Ay & Erbasan, 2016; Sözer & Oral, 2016). In this study, the views of classroom teachers on out-of-school learning environments were investigated.

The research model is the phenomenology method within the qualitative research approach. The phenomenology (phenomenology) design is used to investigate in detail phenomena that are not completely foreign to the individual, looking at phenomena that we are aware of in everyday life but do not have a detailed and in-depth idea about (Creswell, 2017; Creswell, 2009). The participants of the study were a total of 20 classroom teachers working in central primary schools, district center primary schools and village primary schools in a province in the Central Anatolian region. An interview form consisting of semi-structured questions about out-of-school learning, developed by the researcher, was used as a data collection tool. MAXQDA 2018 software was used to analyze qualitative data. Content analysis was carried out by creating different themes and codes.

It was observed that the classroom teachers who participated in the research mostly mentioned the places where out-of-school learning environments take place when defining out-of-school learning and mostly used the answers of museum and library in these definitions. The fact that the classroom teachers who participated in the research gave the most "question-answer" answers to the question posed to the classroom teachers on the topic of "Methods and techniques used by classroom teachers when using out-of-school learning environments" shows that teachers dominate the traditional teacher understanding when using out-of-school learning environments.

In the answers given by the classroom teachers who participated in the research to the question related to the theme "Opinions of classroom teachers on the effectiveness of the training they have received on out-of-school learning environments", it was seen that most of

the teachers dominated the idea that the training was almost non-existent and that the training given was ineffective due to the fact that it was theoretical and not face-to-face.

According to the classroom teachers' answers on the topic of the advantages of out-of-school learning environments for the science course, students provide more permanent and direct learning through learning by doing and experiencing.

The classroom teachers who participated in the research gave answers on the topic of the difficulties experienced by the classroom teachers when using out-of-school learning environment as the biggest difficulty, respectively material, transport and control of students. Among the other answers, it was concluded that the safety factor and the factor of overcrowded classrooms also had an important place.

The classroom teachers who participated in the research gave the highest frequency of question-answer answers in the evaluation of the students after using out-of-school learning environments. This situation shows that teachers prefer classical methods in the evaluation process.

When considering the results of the research, it is recommended that more emphasis should be placed on application-oriented courses for education and training activities in out-of-school learning environments and on in-service courses for out-of-school learning environments in faculties of education.

Kaynaklar

- Ay, Y., Anagün, Ş. S., & Demir, Z. M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 103-118.
- Bilir, M. (2007). Non-formal education implementations in Turkey: Issues and latest challenges. *International Journal of Lifelong Education*, 26(6), 621-633.
- Demir, E. & Çetin, F. (2022). Öğretmenlerin okul dışı öğrenme faaliyetlerine yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 1443-1461.
- Durukan, Ü. G., Batman, D., & Aslan, A. (2022). The analysis of middle school science course contents of out-of-school learning environment guidebooks. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 11(3), 517-542.
- Erdoğan, A. (2023). *Sınıf öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları kullanımlarına yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Hacettepe Üniversitesi.

- Erten, Z. & Taşçı, G. (2016). Fen bilgisi dersine yönelik okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisinin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 638-657.
- Fırat Durdukoca, Ş. (2023). Okul dışı öğrenme ortamları ve faaliyetlerine yönelik temel eğitim öğretmen adaylarının görüşleri ve yeterlik algıları. *EKEV Akademi Dergisi*, (93), 421-442.
- Janiuk, R. (2013). Usefulness of out-of-school learning in science education. *Journal of Baltic Science Education*, 12(2), 128-129. <https://doi.org/10.33225/jbse/13.12.128>
- Küçük, A., & Yıldırım, N. (2021). Okul dışı öğrenme ortamlarında işlenen insan ve çevre ünitesinin akademik başarı üzerindeki etkisi. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 9(2), 205-264.
- Laçın Şimşek, C. (2020). Giriş. C. Laçın Şimşek (Ed.), *Fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları* (2. baskı, s. 1-18). Pegem Akademi.
- Marchant, E., Todd, C., Cooksey, R., Dredge, S., Jones, H., Reynolds, D., ... & Brophy, S. (2019). Curriculum-based outdoor learning for children aged 9-11: A qualitative analysis of pupils' and teachers' views. *PloS one*, 14(5), 1-24.
- MEB. (2019). *Millî eğitim bakanlığı okul dışı öğrenme ortamları kılavuzu*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2024). *Fen bilimleri dersi (ilkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı, Türkiye yüzyılı maarif modeli*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Metin, M., Oker, E., & Kirmizigül, A. S. (2022). The investigation of the research on out-of-school learning activities in Turkey: a systematic review. *Journal of Science Learning*, 5(3), 509-519.
- Orhan Özen, S., Derin, T., & Atan, Z. (2023). Hayvanat bahçesinde oyunlaştırma: bir okul dışı öğrenme etkinliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 59, 266-283. <https://doi.org/10.9779.pauefd.1185942>
- Özcan, İ., & Kara, Y. (2024). Atıklar ve geri dönüşüm konusunun öğretimine yönelik okul dışı öğrenme etkinliklerinin başarı, kabul ve görüşler üzerine etkisinin araştırılması. *Journal of Computer and Education Research*, 12(23), 184-208. <https://doi.org/10.18009/icer.1409921>
- Selanik-Ay, T., & Erbasan, Ö. (2016). Views of classroom teachers about the use of out of school learning environments. *Journal of Education and Future*, (10), 35-50.
- Sözer, Y., & Oral, B. (2016). Sınıf içi öğrenmeleri destekleyen okul dışı aktif öğrenme süreci: Bir meta-sentez çalışması. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(22), 278- 310.
- Şen, A. İ. (2019). Okul dışı öğrenme nedir? A. İ. Şen (Ed.), *Okul dışı öğrenme ortamları* (s. 1-20). Pegem Akademi.
- Şimşek, F., & Hamzaoğlu, E. (2020). Okul dışı gerçekleştirilen proje tabanlı öğrenme yaklaşımının ortaokul öğrencilerine etkisinin araştırılması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(Armağan Sayısı), 395-424.
- Tafraçlı, S. T., & Aydın, A. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin bilimin doğası

- anlayışlarına etkisi ve bu ortamlar hakkındaki görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 925-953.
- Ünlütürk, A. Ö., & Bakioğlu, B. (2024). The effects of out-of-school science education structured with flipped learning on the academic success of 8th grade students: the example of the playground. *Bingöl University Journal of Social Sciences Institute*, 27, 88-100. <https://doi.org/10.29029/busbed.1392733>
- Arabacı, S. & Akgül, G. D. (2020). Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik fen bilgisi öğretmenlerinin görüşleri. *International Journal of Scholars in Education*, 3(2), 276-291.
- Büyükaşahin, Y. (2017). Fen eğitiminde okul dışı öğrenme ortamları. M. P. Demirci Güler (Ed.), *Fen bilimleri öğretimi* (1. Baskı, s.318-330). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri* (3.baskı). (H. Özcan, Çev.). Anı Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2015, 1. Baskı).
- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L., & Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 111-135.
- Önen, F., Mertoğlu, H., Saka, M., & Gürdal, A. (2010). Hizmet içi eğitimin öğretmenlerin proje ve proje tabanlı öğrenmeye ilişkin bilgilerine ve proje yapma yeterliklerine etkisi: Öpyep Örneği. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 137-158.
- Sezgin, F., & Koşar, S. (2014). Okul yöneticisi ve öğretmen yetiştirmede mentörlük sürecinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1337-1356.
- Tatar, N. & Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4), 883-896.
- Tekin, S. & Ayaş, A. (2002). Kimya öğretmenlerinin profesyonel gelişim süreçleri ve hizmet içi eğitime bakış açıları. 16 Şubat 2024 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/265938945> adresinden erişildi.
- Thomas, G. (2010). Facilitator, teacher, or leader? Managing conflicting roles in outdoor education. *Journal of Experiential Education*, 32(3), 239–254.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2022). Okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarını kullanma durumlarının değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 94-127.